

Doğanın Harikası: SU...

Prof. Dr. Mustafa AYYILDIZ
ANKARA Ü. ZİRAAT FAKÜLTESİ

Doğanın hârikası ve insanlığa en büyük armağanı,
Yerküresinin en sabırlı heykeltraşı,
Beşiğimiz ve aynı zamanda mezarımız,
Dost ve düşmanımız,
Mutluluk ve refahımızın kaynağı olan Eşsiz Madde!...

Hergün zorunlu olarak kullandığımız bir madde olmasına rağmen, genellikle su hakkında bilgilerimiz pek fazla değildir. Yeryüzünde sihri bir faaliyet olarak tanımlanan HAYAT için gerekli olan maddelerden biri su'dur. Dünyamızda SU ve HAYAT birbirlerinden ayrılmayacak biçimde içiçe girmiş ve birbirine kenetlenmiştir. Hepimizin bünyesinde yüzde yetmiş oranında su bulunmakta ve etrafımızı saran maddelerin pek çoğu, su'dan yapılmış ürünlerden oluşmaktadır.

DOĞANIN HÂRİKASI

"Su nedir?" sorusuna cevap aramak için lugatleri karıştırarak: "Su, iki molekül hidrojen ve bir molekül oksijenden oluşmuş renksiz, kokusuz, saydam bir maddedir" şeklinde bilgi buluruz. Suyun bu tanımının ilginç bir tarafı bulunmamaktadır. Gerçek halde ise su, dünyanın en ilginç, en yararlı ve doğanın harikası denilebilecek özellikte maddelerindendir. Çünkü bir akarsuda, bir okyanusta sıvı olarak bir buzdağında katı olarak, bir su buharında veya bulutta gaz olarak her üç haliyle, yerküresinin her yanına dağılmış bulunan su, dünyada mevcut maddeler arasında en çok cepheli maddeyi oluşturmaktadır.

İNSANLIĞA EN BÜYÜK ARMAĞAN

Su, doğanın bizim arzu ve zevklerimiz için sağladığı en güzel şeyi, harikası ve en

büyük armağanıdır. Zira suyun görünüm biçimleri oldukça farklı olabilmekte ve zevkle seyredilebilmektedir. Örneğin masmavi göklerde atılmış bir pamuk gibi duran bulutların güzelliği, şafak ve gurup zamanlarındaki gökyüzünün muhteşem renkleri, yarım kıtayı kaplayan buzulların iriliği ve karşı durulmaz hareketleri, yağmurlardan sonra doğan gökkuşağının sisli köprüsü, kar kristallerinin dantelalı simetrisinin parıltıları hep suyun farklı görünüm şekillerinden başka birşey değildir. Ayrıca uçsuz bucaksız büyüklükteki okyanuslar, durmadan dinlenmeden süregelen *gelgit* olayları, coşup kabarak yuvarlanan ve kıyılarda kırılarak uğuldayan, sahilleri ninnileriyle okşayan dalgalar, bir toz bulutu gibi dağlardan inen haşmetli şelaleler, lokomotif ve gemileri yürüten su buharı, çayır ve çimenlerin üzerindeki çiğ damlaları, suyun farklı görünümlemlerini oluştururlar.

Bunların hepsinden daha önemlisi, suyun hayatın kaynağını oluşturmasıdır. Bilindiği gibi bütün hayat, suda maddelerin bir eriyiği olan *protoplazmada* oluşur, bununla korunur ve sürekliliği sağlanır. Susuz hiçbir protoplazma mevcut olamayacağı gibi protoplazmasız da hayatın oluşmayacağı açıktır. Kuşkusuz sadece insan bünyesi değil dünyamızda mevcut bütün bitki, hayvan ve bakteri gibi bütün hayat şekillerinde de su mevcut olup, susuz bunlar da varolamazlardı. Bu nedenle suyun görünüm şekillerine, yaşayan varlıkların tüm güzellik ve zerafetini, altın başaklı

tahulların sarı bir deniz gibi dalgalanmalarını, bahçe ve salonlarımızı süsleyen yorgun beyinlerimizi dinlendiren çiçeklerle doğanın bezenmesini, kuşların civıltılarıyla uçmalarını ve balıkların sızılarak yüzmeleriyle, mağrur sıçramalarını da katmamız gerekir. Zira süssüz bunlar da olamazdı..

BEŞİĞİMİZ VE MEZARIMIZ

Su, hayatın oluşması için yerküresini hazırlamak amacıyla yüz milyyonlarca yıl çalıştı. Kayaları aşındırdı, bozdu, yıprattı ve toprağı oluşturdu. Durmadan yorulmadan taşınabilir maddeleri okyanuslara taşıdı. Ekstrem sıcak ve soğuklukları yumuşatarak hayatın başlangıcı için uygun koşulları ve iklimi hazırladı. Böylece "Hayat" suda başlamış ve suda doğmuş oldu. Bu nedenle su, ilk beşliğimizi oluşturdu. Bundan sonra da SU ve HAYAT elbirliğiyle yerküresinin görünümünü değiştirerek ona sayısız güzellikler verdiler. Bütün organik şeyleri yarattılar, çıplak sahaları çimen orman ve çiçeklerle donattılar.

Su, hayatın sadece temeli değil aynı zamanda yaşayan varlıkların büyük bir ekseriyetinin barınağı yani bir bakıma evidir de. Çünkü bitki ve hayvanların gerek sayısal gerekse kütleli olarak onda dokuzu suda yaşamaktadır. Hayatın önce suda doğması nedeniyle su, genel anlamda "Beşliğimiz" ve karalar üzerindeki varlıkların ergeç tekrar bu atalar evine dönmeleri nedeniyle de "mezarımız" olacaktır.

EN SABIRLI HEYKELTRAŞ

Yerküresinin şeklini almasında en büyük etken olan su, durmadan, dinlenmeden sürekli olarak çalışmaktadır. Aynı bir heykeltıraşın eli gibi, uğraşarak bütün kara parçalarının görünüşüne şekil vermeye çalışmıştır. Buzullar bazı vadileri oyarak şekillendirirken, bazı vadileri de beraberinde getirdiği malzemelerle doldurmuşlardır. Aynı

ca suyun yerküresinde sürekli dolanımı sonucu oluşan yağışlar ve akarsular, dağları aşındırarak vadi ve düz ovaları oluşturdukları gibi halen bu sabırlı heykeltıraşlığa devam etmektedirler.

DOST VE DÜŞMANIMIZ

Su, insanların hem dostu hem de düşmanıdır. Diğer bir deyişle onların hem yardımcı hem de zarar vericisidir. İnsan, süssüzlükten ölebileceğı gibi, taşkınlarda da önüne çıkan yıkan yokeden fazla sudan kendisini kurtaramayarak boğularak da ölebilir. Çöllerdeki bir vaha, evimizde bizleri aydınlatan elektrik, ulaşımı sağlayan ırmaqlar, içme ve kullanma sularımız, piknik ve eğlence yerleri, pınarlar, kısaca etrafımızda gördüğümüz herşey onun eseri olup bizlerin yardımcı ve dostudur. Bunun yanında fazla yağışlardan oluşan taşkın anlarında ve buzullar halinde, önüne çıkan herşeyi evi, bağı, bahçeyi, tarlayı, mal ve canı ve hatta bazan bir medeniyeti dahi ortadan kaldırdığı için de düşman ve zalim olabilmektedir.

MUTLULUK VE REFAHIMIZIN KAYNAĞI

Bütün istek ve dileğimiz, suyun düşmanlığından kendimizi korumak ve onu kendimize uysal bir dost ve sadık bir yardımcı yapabilmektir. Bu, insanoğlunun elinde olan ve çalışma ile ulaşılabilecek bir hedefdir. Verimsiz alanları islah etmek, gittikçe artan gıda ihtiyaçlarını tarımsal alanlardan sağlamak, insan zekâ ve emeğinin katkısı ve uygun ileri teknolojilerinin uygulanmasıyla eşsiz bir madde olan SU'dan bilgili biçimde yararlanmayı bilmekle mümkündür. Bu nedenlerle saadet ve refahımızın kaynağı yine su olmaktadır. Tarih boyunca oluşan medeniyetlerin doğuşu ve çöküşü bu nimetten yararlanma şekline ve bunun kullanılış biçimine bağlı kalmıştır. ■

● "Millî ekonominin temeli ziraattir."

ATATÜRK